

Οι προτάσεις για το θεσμικό πλαίσιο των κατασκευών

Η προσπάθεια για την οικοδόμηση ενός νέου κοινωνικού «αξιακού» κώδικα, μιας άλλης σχέσης του πολίτη με την πολιτική και την Πολιτεία, μιας υγιούς και διαφανούς σχέσης του συναλλασσόμενου με το κράτος, περνά σε μεγάλο βαθμό μέσα από το σύστημα παραγωγής δημόσιων έργων.

Αυτό υπογραμμίζεται σε ένα κείμενο 33 σελίδων αναφορικά με τις «Διαδικασίες Υλοποίησης Δημόσιων Έργων», το οποίο, κατόπιν εισήγησης του προέδρου του ΤΕΕ, **Χρήστου Σπίρτζη**, εγκρίθηκε από τη Διοικούσα Επιτροπή και απηχεί τις απόψεις του επιστημονικού οργανισμού των διπλωματούχων μηχανικών αναφορικά με το νέο θεσμικό πλαίσιο για τα δημόσια έργα, το οποίο προωθεί το ΥΠΟΜΕΔΙ.

Όπως υπογραμμίζεται στο προλογικό σημείωμα του κειμένου, αποτελεί κοινή διαπίστωση, εδώ και δεκαετίες ριζωμένη στην κοινή γνώμη, η αντίληψη για την αδιαφάνεια, τη διαφθορά, το κακό παραγόμενο αποτέλεσμα, τους στημένους διαγωνισμούς, τις ελλείψεις ή κακής ποιότητας μελέτες, τα κακότεχνα και πρόχειρα έργα και τις αναπιολόγητες υψηλές συμβάσεις στα δημόσια έργα. Μια αντίληψη η οποία, μαζί με τη γραφειοκρατία, την πολυπλοκότητα και τις ασάφειες της νομοθεσίας, οδηγεί (ή εξαναγκάζει) όλους τους υπουργούς Δημόσιων Έργων, ανεξαρτήτως κυβέρνησης και χρόνου θητείας, να επιχειρούν τη θεσμοθέτηση ενός νέου

“**Υπέρ των μέτρων και διαδικασιών που διασφαλίζουν ουσιαστικά τη διαφάνεια και θα ακυρώνουν τη διαφθορά τάσσεται το ΤΕΕ**”

πλαίσιο για την παραγωγή δημόσιων έργων.

Προφανώς, η άποψη της κοινής γνώμης δε διαμορφώθηκε ούτε αναίτια ούτε άδικα. Όλα αυτά τα φαινόμενα εμφανίστηκαν -ή συνεχίζουν να συμβαίνουν, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό- και κάποιοι επωφελούνται από την υφιστάμενη κατάσταση.

Από το σημείο αυτό έως την επικοινωνιακή διόγκωση αυτής της αντίληψης, υπάρχει μεγάλη απόσταση ιδιαίτερα επικίνδυνη. Ιδίως η χρησιμοποίησή της ως «άλλοθι» για την τεκμηρίωση νομοθετικών τομών με την αναπαραγωγή της εικόνας που ταυτίζει:

- το μελετητή με τον ασυνείδητο επιστήμονα
- τον εργολήπτη με τον αδίστακτο επιχειρηματία, που ως μοναδικό στόχο έχει το κέρδος
- το δημόσιο υπάλληλο ως τον μόνιμο δωρολήπτη και

Οι προτάσεις

Συνοπτικά, οι προτάσεις του ΤΕΕ, όπως καταγράφονται στο κείμενο των θέσεων του το οποίο έχει σταλεί στους αρμόδιους, έχουν ως εξής:

Είναι προφανές ότι κάθε νομοθετική πρωτοβουλία προσπαθεί να κατοχυρώσει το Δημόσιο έναντι του όποιου συμβαλλομένου. Η πρακτική αυτή, άλλες φορές προστάτευσε το δημόσιο συμφέρον, άλλοτε, όμως, δημιούργησε το περιβάλλον για την ύπαρξη στρεβλώσεων, αδικιών και διαφοράς εις βάρος του αναδόχου και του δημόσιου συμφέροντος. Στο παρόν Σ/Ν παρατηρούμε ότι πολλές προσθήκες και τροποποιήσεις είναι κραυγαλέα άδικες εις βάρος του αναδόχου και προσπαθούν να καλύψουν «αδυναμίες» επιβλεψής, αντί να επιβάλλουν

ρυθμίσεις προς το μέρος που ευθύνεται, στραγγαλίζουν τον ανάδοχο και δυσχεραίνουν υπερβολικά τη θέση του. Είναι πασιφανής η υπερβολική «ανισοτιμία» των συμβαλλομένων και τα «λεόντεια» δικαιώματα του Δημοσίου. Επίσης, είναι πασιφανής η «δόλια» πρόθεση στέρησης δικαιωμάτων του αναδόχου (καταληκτικές και ανατρεπτικές μικρές προθεσμίες, αβεβαιότητα χρόνου δημιουργίας της διαφώνιας κλπ.).

Για τους παραπάνω λόγους στο θεσμικό πλαίσιο κατασκευών, προτείνουμε τις τροποποιήσεις στα παρακάτω σημεία:

- Πεδίο Εφαρμογής Νέου Νόμου: Η μη ύπαρξη εφαρμογής του νομοθετικού πλαισίου σε όλους τους φορείς του δημόσιου και του ευρύτερου

δημόσιου τομέα, αποτέλεσε το άλλοθι στρεβλώσεων κυρίως από εταιρείες του δημόσιου.

• Προτείνουμε την υποχρεωτική τήρηση σε όλο το δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

- Ορισμός της έννοιας «Δημόσιο Έργο»: Ο μη πλήρης ορισμός της έννοιας «δημόσιο έργο» έχει δώσει άλλοθι ώστε πολλά έργα είτε να εντάσσονται σε διαγωνιστικές διαδικασίες προμηθειών είτε να ονοματίζονται προμήθειες.

• Προτείνουμε τον πλήρη και ακριβή ορισμό της έννοιας «δημόσιο έργο» προς οριστική παύση του φαινομένου.

- Απόφαση Κατασκευής έργου (άρθρο 2 παρ. 6): Οι τεράστιες εκπτώσεις στο σύστημα της μειοδοσίας (μοναδικό κριτήριο η χαμηλότερη τιμή) για έργα κόστους κάτω από 5 ε-

κατομμύρια ευρώ δεν αντιμετωπίζεται, με καταστροφικές συνέπειες για το μικρομεσαίο εργοληπτικό δυναμικό της χώρας.

• Προτείνουμε ενιαίο σύστημα της πλέον συμφέρουσας οικονομικής προσφοράς για όλα τα έργα, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού. Πρέπει, όμως, τα πρόσθετα κριτήρια και η βαρύτητά τους να καθοριστούν ανά κατηγορία έργου και προϋπολογισμού, με ΠΔ και τη σύμφωνη γνώμη του ΤΕΕ.

- Αυτεπιστασία: Διατηρείται. Για την αποφυγή στρεβλώσεων η αυτεπιστασία μπορεί να υπάρχει μόνο για υπηρεσίες που έχουν τεχνική και διοικητική επάρκεια.

• Επομένως, θα πρέπει να τεθούν οι κανόνες επάρκειας μιας δημόσιας υπηρεσίας και η διαβάθμισή τους,

- τον πολιτικό ως τον ηθικό αυτουργό, αν όχι συμμετοχο, της όλης διαδικασίας.

Είναι εξίσου επικίνδυνη, για την κοινωνία και τη Δημοκρατία, καθώς ως τακτική και αντίληψη αναδεικνύει μόνο τις «σκοτεινές» πλευρές όλων των κλάδων και προτείνει έμμεσα την ισοπέδωση των κοινωνικών αξιών, την ολοκληρωτική τάση της άσκησης πολιτικής και εξουσίας.

Είναι η «τακτικίστικη» και επιτηδευμένα λαϊκίστικη αντίληψη που μηδενίζει τη Δημοκρατία και το κοινοβούλιο, τους παραγωγικούς και συνδικαλιστικούς φορείς, τους επιστημονικούς φορείς και εντέλει όλο το κοινωνικό οικοδόμημα.

Το ΤΕΕ δεν κινείται με «παρωπίδες». Γνωρίζοντας πως η ισορροπία είναι λεπτή και χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, το πρίσμα μέσα από το οποίο εξετάζει το σύστημα παραγωγής έργων, είναι συνολικό και όχι αποσπασματικό. Θεωρεί ότι πρέπει από κοινού να εξεταστούν και να ρυθμιστούν οι τομείς των μελετών, των κατασκευών, των διαδικασιών και της λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης.

Το ΤΕΕ οπωσδήποτε δεν εμφορείται από τον εφησυχασμό πως όλα καλώς έχουν, και ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε σε κάποιες επιμέρους αλλαγές, γιατί, απλούστατα, δεν έχουν όλα καλώς. Ασφαλώς, όμως, δεν πρέπει να περάσουμε και στην αντίπερα όχθη του «όλοι χρηματίζονται, όλοι είναι ίδιοι».

Το ΤΕΕ τάσσεται αναφανδόν υπέρ των μέτρων και διαδικασιών που διασφαλίζουν ουσιαστικά τη διαφάνεια και θα ακυρώνουν τη διαφθορά στον τομέα παραγωγής των έργων στη χώρα μας. Με αυτό το πνεύμα θα σταθεί κριτικά στο προωθούμενο από την κυβέρνηση νέο νομοθετικό πλαίσιο.

- Κριτήρια Επιλογής Αναδόχου: Για να μην υπάρξει καταστρατήγηση θα πρέπει να προβλεφθούν ΥΑ, έπειτα από εισήγηση κοινών επιτροπών ΥΠΟΜΕΔΙ, ΤΕΕ και εργοληπτικών οργανώσεων που θα ορίζουν πρότυπα προδιαγραφών και επομένως και κριτηρίων επιλογής ανά κατηγορία έργου.

- Μελέτη - κατασκευή: Οι στρεβλώσεις εφαρμογής του συστήματος, οδηγούν σε αδιαφάνεια, διαφθορά και υψηλά κοστολόγια.

- Πρέπει να καθοριστούν μονοσήμαντα οι περιπτώσεις χρησιμοποίησης του συστήματος, ώστε να μην επιτρέπονται καταστρατήγησεις.

- Κατ' αποκοπήν τίμημα: Το κατ' αποκοπήν τίμημα προϋποθέτει άριτες μελέτες, ακριβείς προσμετρήσεις και

αυστηρές προδιαγραφές.

- Να ισχύσει μόνο με διασφάλιση των παραπάνω και να προβλέπεται το πρόσθετο τίμημα για περιπτώσεις που ζητούνται πρόσθετες εργασίες.

- Διαβούλευση προκηρύξεων: Είναι θετικό μέτρο, όσον αφορά τις παρατηρήσεις. Βοηθά σε περιπτώσεις μη επαρκών μελετών, αλλά και δεσμεύει τους εργολήπτες σε περιπτώσεις δόλιας τροποποίησης της μελέτης κατά την κατασκευή του έργου.

- Πρέπει να μην προμηδοτούνται οι ορθές παρατηρήσεις, για την αποφυγή αδιαφανειών, πριν καν την προκήρυξη του έργου.

- Εγγυήσεις: Οι πρόσθετες εγγυήσεις ως μέτρο μεταβιβάζουν μέρος της διασποράς δημόσιων έργων σε ένα τραπεζικό σύστημα προσανατολι-

σμένο στα υπερκέρδη και όχι στη φερεγγυότητα και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του εργολήπτη ή του επενδυτή. Έως σήμερα δεν έχουν φέρει κάποιο ορατό αποτέλεσμα, εκτός από το στραγγαλισμό των εργοληπτικών εταιρειών και εμπόδια ανάπτυξής τους.

- Πρέπει να περιοριστούν σημαντικά και να υπάρξουν πολιτικές που θέτουν ποιοτικούς και διαφανείς όρους και πολύ χαμηλότερες εγγυήσεις για την έκδοσή τους από το τραπεζικό σύστημα.
- Πρέπει, επίσης, να εξεταστούν το ύψος των εγγυήσεων για τα πρόσθετα κριτήρια που θέτει το σύστημα. Σημειώνουμε ότι τόσο ο παράγοντας του χρόνου όσο και ο παράγοντας της χρονικής εγγυήσης του έργου είναι σε συνάρτηση κυρίως με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά μιας εταιρείας ή

ενός εργολήπτη (φερεγγυότητα, σύγχρονος εξοπλισμός, τάση επέκτασης) και όχι με οικονομικούς παράγοντες.

- Επίβλεψη έργου: Η συμμετοχή του μελετητή ως συμβούλου επίβλεψης στις φάσεις κατασκευής του έργου είναι απαραίτητη, τόσο για τη στήριξη της μελέτης όσο και για την αντιμετώπιση προβλημάτων εφαρμογής, τροποποιήσεων και απρόβλεπτων καταστάσεων, που δεν ελήφθησαν υπόψη στη σύνταξη της μελέτης.

- Πρέπει να προβλεφθεί μηχανισμός καταγραφής εφαρμοσιμότητας των μελετών, που θα λαμβάνεται υπόψη στην πιστοποίησή τους.

- Εκθέσεις 3μήνου: Απαραίτητο μέτρο για την παρακολούθηση και τον τελικό έλεγχο του έργου. ▶

- Οριακή προθεσμία: Οι προθεσμίες πρέπει να μην είναι ασφυκτικές και να δίνουν τον απαραίτητο χρόνο.

- Επιμέτρηση: Σημείο τριβής μεταξύ υπηρεσιών και εργοληπτών, αλλά και σημείο κατασπατάλησης δημοσίου χρήματος και αδιαφανών καταστάσεων.

- Προτείνεται η θεσμοθέτηση συγκεκριμένου χρόνου έγκρισης από τις υπηρεσίες, ο διοικητικός έλεγχος των υπαλλήλων που δεν έχουν ανταποκριθεί έγκαιρα και η παραπομπή σε επιτροπή ανεξάρτητης σύνθεσης, σε περιπτώσεις διαφωνιών και καθορισμένης απόκλισης από τις προβλεπόμενες στη σύμβαση ποσότητες.

- Συμφηφισμός οφειλών: Θετικό μέτρο, αν προβλεφθεί για όλες τις εκκρεμότητες του εργολήπτη έναντι του Δημοσίου και δημόσιων φορέων.

- Το θέμα πρέπει να αντιμετωπισθεί με την ασφαλή πρόβλεψη πόρων και την έγκαιρη πληρωμή του αναδόχου.

- Μείωση αντικειμένου 50%: Το ποσοστό είναι υπερβολικό, σε σχέση με τις διασφαλίσεις του συστήματος για την ωριμότητα των έργων.

- Πρέπει να περιορισθεί.

- ΑΠΕ: Πρέπει να ορίζονται αυστη-

ροί χρόνοι έγκρισης από τις υπηρεσίες, ο διοικητικός έλεγχος των υπαλλήλων που δεν έχουν ανταποκριθεί έγκαιρα και η παραπομπή σε επιτροπή ανεξάρτητης σύνθεσης, σε περιπτώσεις διαφωνιών και καθορισμένης απόκλισης από τις προβλεπόμενες στη σύμβαση ποσότητες.

- Αυτοδίκαιες διαδικασίες: Γενικά οι αυτοδίκαιες διαδικασίες δεν πρέπει να υπάρχουν προς όφελος ούτε του Δημοσίου ούτε του εργολήπτη.

- Προτείνεται η θεσμοθέτηση συγκεκριμένου χρόνου έγκρισης από τις υπηρεσίες, ο διοικητικός έλεγχος των υπαλλήλων, που δεν έχουν ανταποκριθεί έγκαιρα, και η παραπομπή σε επιτροπή ανεξάρτητης σύνθεσης, σε περιπτώσεις διαφωνιών και καθορισμένης απόκλισης από τις προβλεπόμενες στη σύμβαση ποσότητες.

- Ασφάλιση του έργου: Θετικό μέτρο που απαιτεί κανόνες, προδιαγραφές και στελέχωση των ασφαλιστικών εταιρειών. Το κόστος πρέπει να προβλεφθεί διακριτά στον προϋπολογισμό του έργου.

- Να προβλεφθούν ειδικές διατάξεις για καταστάσεις ανωτέρας βίας.

- Βεβαίωση Περαιώσης Έργου:

Να προβλεφθεί συγκεκριμένος οριακός χρόνος.

- Επιτροπή Παραλαβής: Να τηθούν όροι σε σχέση με καθορισμένες αποκλίσεις από τις συμβατικές ποσότητες και να ορίζεται επιτροπή ανεξάρτητης σύνθεσης.

Ανεξάρτητη Αρχή

Η ύπαρξη ενός κέντρου εποπτείας του ελέγχου των αναθετουσών αρχών σε όλα τα στάδια των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων, σε συνδυασμό με την εκδίκαση των ενστάσεων σε δεύτερο βαθμό, εκτιμάται ότι θα διασφαλίσει αφενός την εξυγίανση και την καλή λειτουργία των μητρώων και αφετέρου την ορθή εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου.

Θα πρέπει, όμως, παράλληλα, τέτοιες θεσμικές - θεματικές αλλαγές ενός θεσμικού πλαισίου να μειώνουν και όχι να αυξάνουν τη γραφειοκρατία.

Πρέπει να διευκρινιστούν:

- Που, πώς και σε ποια στάδια θα υπεισέρχεται η Ανεξάρτητη Αρχή στις πολυετείς διαδικασίες παραγωγής ενός δημόσιου έργου, π.χ., οδοποιίας ή εκπόνησης μίας πολεοδομικής μελέτης, όπως αυτά περιγράφηκαν στην αρχή της εισήγησης;
- Πόσο επιπλέον χρόνο (ή χρό-

νια) θα προσθέσει στις διαδικασίες παραγωγής ενός δημόσιου έργου;

- Πού συμβάλλει στην απλοποίηση των διαδικασιών;

Δυστυχώς, εάν δεν καταπολεμηθούν δραστικά όλες οι υφιστάμενες γραφειοκρατικές διαδικασίες και δεν στηριχθεί η Ανεξάρτητη Αρχή ουσιαστικά από την Πολιτεία (στελέχωση με κατάλληλο μόνιμο προσωπικό και εξωτερικούς συνεργάτες), όχι μόνο δεν θα πετύχει τους φιλόδοξους στόχους της, αλλά θα εκφυλιστεί ως θεσμός και θα αποτελέσει έναν ακόμη πρόσθετο γραφειοκρατικό μηχανισμό, όπως και όλες οι υπόλοιπες ανεξάρτητες αρχές, που από το 1996 προσθέτουν γραφειοκρατικό χρόνο και ανοίγουν διαδρομές μαύρου χρήματος σε όλες τις διαδικασίες παραγωγής ενός τεχνικού έργου.

Επαναλαμβάνουμε ότι πρέπει να επεξεργαστούν συγκεκριμένες προτάσεις για τη σύντμηση - απλοποίηση των διαδικασιών υλοποίησης των δημόσιων έργων, που θα συνδυάζεται με ελέγχους της Ανεξάρτητης Αρχής των προϋπολογισμών, των αμοιβών μελετών, της ιεράρχησης των προτεραιοτήτων, τα αιτήματα τοπικών κοινωνιών, την ωρίμανση των έργων, κλπ. σε αρχικό στάδιο και πριν αυτά υποβληθούν στο Υπουργείο Οικονομικών για έγκριση των αντίστοιχων πιστώσεων.

Μεταβίβαση αρμοδιότητας Δ.Ε. του ΤΕΕ

Η Διοικούσα Επιτροπή του ΤΕΕ, για λόγους αναγκαιότητας αποκέντρωσης των αρμοδιοτήτων της, με απόφασή της (Απόφαση Γ1/Σ35/2010) μεταβιβάζει την αρμοδιότητά της για την έγκριση μεταβάσεων στην περιφέρεια (με έξοδα του ΤΕΕ) μελών της Δ.Ε. του ΤΕΕ, του προεδρείου της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ και υπαλλήλων του ΤΕΕ για συμμετοχή τους στο έργο του ΤΕΕ ή για εκτέλεση υπηρεσίας, στον πρόεδρο του ΤΕΕ, **Χρήστο Σπίρτζη** και στον Α' αντιπρόεδρο της Δ.Ε., **Σωκράτη Αλεξιάδη**, ο οποίος αναπληρώνεται σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος από τον Β' αντιπρόεδρο της Δ.Ε. **Θεόδωρο Σαραφίδη**.

Σύμφωνα με την ίδια απόφαση της Δ.Ε., οι αποφάσεις που θα εκδίδονται για τις μετακινήσεις θα πρωτοκολλούνται στο Γενικό Πρωτόκολλο του ΤΕΕ και θα αναφέρουν το σκοπό της μετακίνησης, το μέσο της μετακίνησης και την κάλυψη των οδοιπορικών εξόδων, εξόδων διαμονής και της τυχόν ημερήσιας αποζημίωσης.

Προκήρυξη εξετάσεων για τη χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος

Το ΤΕΕ ανακοίνωσε την Προκήρυξη των Εξετάσεων για τη χορήγηση Άδειας Άσκησης Επαγγέλματος στους Διπλωματούχους Μηχανικούς των Ανωτάτων Σχολών Εσωτερικού και των Ισοτίμων Σχολών Εξωτερικού. Οι ενδιαφερόμενοι προκειμένου να λάβουν μέρος στις εν λόγω εξετάσεις, πρέπει να υποβάλουν στο ΤΕΕ τα δικαιολογητικά που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία και τα οποία αναφέρονται αναλυτικά στο πλήρες κείμενο της προκήρυξης, **μέχρι 24 Ιανουαρίου 2011** (ώρες κατάθεσης δικαιολογητικών: 9.00-13.00).

Το ακριβές πρόγραμμα διεξαγωγής των εξετάσεων θα ανακοινωθεί εντός είκοσι (20) ημερών, μετά τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή των δικαιολογητικών.

] Το πλήρες κείμενο της προκήρυξης έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ (www.tee.gr).